

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Одним із напрямів модернізації шкільної іншомовної освіти є профільне навчання іноземної мови (далі – ІМ) у старшій школі (10–11 класи), яке характеризується міжпредметна інтеграція, різнорівневність і варіативність [6]. Проблема профільного навчання ІМ старшокласників є наразі в центрі уваги вітчизняних та зарубіжних теоретиків і практиків (М.З. Біболетова, І.Л. Бім, М.Л. Вайсбурд, Н.П. Грачова, Л.Я. Зєня, О.Я. Коваленко, А.А. Колесніков, В.В. Копилова, О.С. Любченко, Е.С. Маркова, Л.А. Милованова, О.Г. Поляков, Е.А. Пореченкова, Н.М. Реқун, В.В. Сафонова, О.Н. Соловова, П.В. Сисоєв, Н.Н. Трубаньова, В.І. Чобітько, А.В. Щепілова та ін.). Дослідники розглядають цілі та можливості оновлення змісту профільного навчання ІМ, шляхи інтеграції ІМ з іншими предметними галузями, специфіку навчання ІМ у філологічному й нефілологічному профілях, технології профільного навчання ІМ та багато інших.

Однією з основних умов, що визначає ефективність профільно орієнтованого навчання іноземних мов у старшій школі, є рівень професійної компетентності вчителя ІМ, здатного забезпечити педагогічний супровід старшокласників у їх професійному самовизначенні.

На сторінках професійної літератури широко обговорюються проблеми підготовки вчителя ІМ, зорієнтованого на сучасну педагогічну практику (Н.П. Басай, О.Б. Бігич, І.Л. Бім, Н.Ф. Бориско, О.Я. Коваленко, О.О. Коломінова, В.С. Коростельов, Л.А. Милованова, О.О. Миролюбов, С.Ю. Ніколаєва, Й.І. Пассов, В.М. Плахотник, С.В. Роман, К.І. Саломатов, Н.К. Скляренко, Є.Н. Соловова, С.Ф. Шатілов, А.В. Щепілова, Н.В. Язикова та ін.). Сучасні дослідження змісту підготовки вчителів ІМ здійснюються в нашій країні відповідно до Європейського стандарту та з урахуванням світових тенденцій, однак проблема професійної компетентності вчителя ІМ старшої профільної школи залишається малорозробленою.

Забезпечити формування професійної готовності вчителя до профільно орієнтованого навчання ІМ можливо, на нашу думку, за рахунок реалізації системи спеціальної професійно-методичної підготовки студентів. Під системою спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя до навчання іноземних мов у старшій профільній школі ми будемо розуміти упорядковану сукупність структурного, цільового, змістового та процесуально-діяльнісного компонентів, які в процесі свого функціонування й взаємодії забезпечують формування професійної готовності вчителя до навчання іноземних мов у старшій профільній школі [3].

Готовність учителя ІМ до педагогічної діяльності у старшій профільній школі розглядаємо як “сукупність професійно зумовлених вимог до вчителя” [12, с. 26], виражених особистісними якостями вчителя ІМ та компетенціями, якими він повинен володіти і які можуть вважатися основним результатом професійної підготовки вчителя [5].

Професійно-методична підготовка вчителя ІМ старшої профільної школи може бути ефективною, якщо вона реалізується в освітньому середовищі, проектування якого відбувається з урахуванням загальних закономірностей розвитку вищої педагогічної освіти та напрямів модернізації шкільної іншомовної освіти.

Мета статті – дати загальну характеристику освітнього середовища для ефективної реалізації системи спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя до профільного навчання ІМ у старшій школі.

Останнім часом у науковій літературі широко висвітлюються питання, пов'язані з дослідженням феномену освітнього середовища (І.Л. Бім, А.В. Іванов, Е.А. Головкин, Г.Б. Корнетов, О.О. Криуліна, О. Роганов, С.Ф. Сергєєв, В.А. Сластьонін, Н.А. Спічко, А.В. Хуторської, В.А. Ясвін та ін.). Науковці, які розробляють проблеми проектування та організації педагогічного середовища, визначають останнє як “освітнє середовище” (В.А. Ясвін), “навчальне та виховне середовище” (Г.Б. Корнетов), “навчальне культурне середовище” (С.Ф. Сергєєв).

Розглянемо основні погляди на визначення поняття “педагогічне середовище” і визначимося з тим, яким ми будемо користуватися в контексті нашої статті.

Згідно з В.А. Ясвіним, освітнє середовище (або середовище освіти) являє собою “систему впливів та умов формування особистості за заданим зразком, а також можливостей для її розвитку, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні” [17, с. 14]. За Г.Б. Корнетовим, “освітнє середовище складає той виховний простір, в якому здійснюється педагогічно організований розвиток особистості” [7, с. 23].

Розглядаючи середовище як “дійсність, яка представлена процесом конструювання відносин людини з реальністю”, С.Ф. Сергєєв висловлює думку, що основним механізмом, який породжує дійсність у навчальному культурному середовищі, є “взаємодія учасників педагогічного процесу між собою в межах шкільної організації зі спеціально організованою системою засобів та методів, які зберігають і відображають культурний досвід людства в певній сфері знання, з метою набуття особистого досвіду для спрямованої модифікації поведінки” [11, с. 22]. Культурне навчальне середовище розглядається ще як “сукупність умов, які забезпечують певний педагогічний результат” (О. Роганов), або як “певна морально-психологічна обстановка, яка підкріплена комплексом заходів організаційного, методичного, психологічного характеру” [12, с. 63].

Резюмуючи суть поглядів на визначення поняття педагогічного середовища, можна констатувати, що педагогічне середовище в будь-якому його трактуванні передбачає розвиток особистості з огляду на цілі навчання та оптимальні умови для його забезпечення.

Професійно-методична підготовка вчителя ІМ старшої профільної школи може бути ефективною, якщо вона реалізується в освітньому середовищі, проектування якого відбувається з урахуванням загальних закономірностей розвитку вищої педагогічної освіти і напрямів модернізації шкільної іншомовної освіти.

Проектування освітнього середовища для реалізації системи спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя до профільного навчання ІМ у старшій школі здійснюємо на основі моделі, запропонованої Н.А. Спічко [14; 15]. Розроблена Н.А. Спічко схема ефективного освітнього середовища, в якому відбувається навчання англійської мови (її граматичного аспекту) на 1 курсі педагогічного вищого навчального закладу, відображає реалізацію системного підходу до проектування навчально-виховного процесу і через свою велику узагальнювальну силу [2] може бути екстрапольована на професійно-методичну підготовку вчителя ІМ старшої профільної школи.

Наведемо модель проектування освітнього середовища для реалізації системи спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя у ВНЗ до профільного навчання іноземних мов у старшій школі схематично (див. рис.).

Слідом за В.А. Ясвіним [17] і Н.А. Спічко [14; 15] виділяємо в наведеній моделі чотири компоненти: суб'єктів освітнього процесу, якими є студент і викладачі; соціальний компонент, до якого входять інші студенти та ровесники, викладачі інших дисциплін, учні й учителі, з якими студент стикається на педагогічній практиці, батьки учнів, а також носії мови; просторово-предметний компонент, представлений аудиторіями та іншими приміщеннями, де студенти на заняттях оволодівають змістом навчання, матеріалізованим у технічних і нетехнічних засобах (підручниках, навчальних посібниках, додатковому дидактичному матеріалі, аудіо, відео та комп'ютерній техніці); технологічний компонент, який містить прийоми й відповідні технології професійної підготовки. Ця модель фіксує всі компоненти системи професійно-методичної підготовки вчителя до профільного навчання у старшій школі та характеризує спеціальні умови її реалізації на рівні реального навчально-виховного процесу. У ній представлена мета професійно-методичної підготовки вчителя старшої профільної школи [4], зміст навчання, прийоми й технології, що забезпечують певний стиль навчальної діяльності студента та педагогічний стиль викладача, а також стиль їхньої взаємодії як суб'єктів навчально-виховного процесу.

Досягнення запланованого результату забезпечується соціальним і просторово-предметним оточенням, міждисциплінарним характером навчання, відповідними засобами та технологіями, а також реальним іншомовним середовищем – спілкуванням (усним і письмовим) з носіями мови, використанням автентичних джерел інформації тощо. Це освітнє середовище має сприяти усвідомленню майбутніми вчителями мети, завдань, змісту та специфіки організації профільного навчання ІМ у старшій школі, необхідності формування ключових компетенцій старшокласників засобами ІМ.

Стратегічною основою функціонування освітнього середовища виступають загальні і специфічні принципи як “вихідні положення, які визначаються цілями та завданнями навчання і, у свою чергу, визначають форми і методи навчання” [9, с. 107].

Дидакти вищої школи (А.О. Андрєєв, О.І. Гура, М.Б. Євтух, В.І. Загвязинський, А.В. Коржуєв, З.Н. Курлянд, В.А. Попков, В.Д. Симоненко, З.І. Слепкань та ін.) розглядають, як правило, три групи принципів, які реалізуються в навчальному процесі вищої професійної освіти: загальні принципи формування змісту освіти, дидактичні та методичні принципи. Першу групу становлять принцип відповідності змісту освіти потребам суспільного розвитку, принцип єдності змістової та процесуальної сторін навчання, принцип структурної єдності змісту освіти на різних її рівнях. Група дидактичних принципів складається з принципу науковості, систематичності й послідовності, системності, принципу міжпредметних зв'язків, зв'язку теорії та практики навчання з життям, принципу науковості, доступності, диференціації й індивідуалізації навчання, принципу створення позитивного ставлення до навчання та мотивації [10].

З урахуванням сучасних тенденцій розвитку вищої освіти вчені називають групу принципів, яка має знайти реалізацію в професійній підготовці фахівців, а саме: принцип орієнтованості вищої освіти на розвиток особистості майбутнього спеціаліста, забезпеченості безперервної освіти, інформатизації, технічної й технологічної забезпеченості освітнього процесу, оптимального співвідношення загальних, групових та індивідуальних форм організації навчального процесу, раціонального застосування сучасних методів і засобів навчання на різних ета-

пах підготовки фахівців, відповідності результатів підготовки спеціалістів вимогам, що висуваються конкретною сферою їхньої професійної діяльності, забезпечення їх конкурентоспроможності [9, с. 108–109].

З позицій діяльнісного підходу виділяються принципи, на яких має бути побудовано особистісно орієнтовану освіту у вищій школі, а саме: принцип спрямованості освіти на розвиток особистості студентів як суб'єктів творчої професійної діяльності; принцип активності навчання, який означає, що освітній процес треба будувати так, щоб студенти залучалися до нього як суб'єкти навчальної діяльності; принцип мінімізації репродуктивних форм навчання; принцип розгортання змісту освіти від загального до конкретного; принцип діяльнісного структурування змісту освіти, тобто його структурування за завданнями освоєваної діяльності; принцип проблемності навчання; принцип оптимального поєднання індивідуальних і групових форм роботи за первісності форм спільної діяльності; принцип оптимального поєднання зовнішнього контролю й оцінки з самоконтролем і самооцінкою [8, с. 68].

До сучасних загальних принципів, з урахуванням яких має бути побудований процес підготовки майбутніх учителів старшої профільної школи, треба віднести принципи національної спрямованості, культуровідповідності, гуманізації виховного процесу, цілісності, суб'єктної взаємодії, особистісної орієнтації, превентивності та технологізації [1].

Що стосується методичних принципів підготовки вчителя ІМ, то в науковій літературі визначаються принципи, які відображають особливості викладання ІМ як навчального предмета, а саме: принцип комунікативності, за яким процес навчання уподібнюється процесу комунікації; принцип урахування рідної мови того, хто навчається, який передбачає урахування труднощів ІМ, викликаних інтегруючим впливом з боку рідної мови; принцип взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності, який передбачає навчання мови з одночасним формуванням чотирьох видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання та письма) на основі урахування специфіки кожного з них; принцип професійної спрямованості навчання, що знаходить відображення в педагогізації й філологізації, в орієнтованості змісту навчального матеріалу на спеціальність; принцип ситуативно-тематичної організації навчання, відповідно до якого навчання мови відбувається в межах тем, проблем, ситуацій, що відображають сферу спілкування; принцип урахування рівня володіння мовою, що реалізується в організації навчання відповідно до мовної підготовки тих, хто навчається [16].

У науковій літературі описано досвід організації методичної підготовки вчителів ІМ за змістом, який розроблено з урахуванням загальних принципів системного управління на основі якості, похідних від міжнародних принципів ISO, які в сукупності забезпечують позитивні результати розвитку будь-якої системи, а саме: принципу орієнтації на користувача, принципу лідерства, принципу залучення робітників, принципу “процесний підхід”, принципу “прийняття рішень на основі фактів”, принципу “системний підхід до менеджменту, безперервне покращення”, принципу взаємовигідних відносин з постачальниками [13]. За зазначеними принципами система розуміє та враховує сьгоднішні й майбутні потреби тих, хто навчається: створює середовище, в якому з ними встановлюються партнерські відносини, вони повністю залучені до досягнення мети навчання, до створення атмосфери колективної відповідальності за результати навчання; передбачає як стратегічне (роз-

робка адекватних стандартів федеральних і регіональних програм, єдиних концепцій, вимог тощо), так і тактичне планування (розробка спеціальних предметних концепцій і курсів, річних планів). Рішення приймають на основі досягнутих конкретних результатів, їх аналізу, досліджень, соціологічних та інших опитувань, фактів та інформації, зібраних за допомогою різних методів наукового дослідження.

До спеціальних принципів, які є основоположними для професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя ІМ старшої профільної школи, ми зарахували принцип співвіднесеності змісту спеціальної підготовки вчителя з базовим курсом методики викладання іноземних мов, принцип гнучкості, принцип інтегративності, принцип мотивації пошуково-дослідницької діяльності студента, принцип суб'єктної активності студента й принцип розвитку креативності студента. Коротко обґрунтуємо визначені нами спеціальні принципи та прокоментуємо особливості організації навчання на їх основі.

За принципом співвіднесеності змісту спеціальної підготовки вчителя з базовим курсом методики викладання іноземних мов процес теоретичної й практичної спеціальної професійно-методичної підготовки до профільного навчання ІМ у старшій школі на освітньо-кваліфікаційний рівень "спеціаліст" спирається на знання, навички та вміння, яких студенти набули в базовому курсі методики викладання іноземних мов, і досвід, набутий ними в період проходження педагогічної практики на четвертому курсі. Тому доцільною є така організація навчального процесу, яка апелювала б до професійних знань, умінь і досвіду студентів, забезпечувала б їх переосмислення на основі професійної рефлексії згідно з новими умовами навчання. Завдяки наявності в студентів базової методичної підготовки в пропонованих спецкурсах передбачено інтерактивний характер лекцій. Студентам має бути звичним те, що в ході лекції лектор може попросити їх висловити свою думку щодо проблеми обговорення; попросити їх сформулювати питання до початку лекції, спираючись на тему; виділити ключову ідею лекції, підготувати фрагмент лекції й виступити співлектором тощо. Оскільки студенти оволоділи вже основами професійної термінології та базовим понятійним апаратом, то в рекомендованих спецкурсах передбачається тільки його розширення.

Принцип гнучкості передбачає можливість різних варіантів використання спецкурсів, що становлять зміст спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя до профільного навчання ІМ у старшій школі, у навчальному процесі, враховуючи динаміку соціального замовлення, специфіку освітнього середовища та особистісні освітні потреби. Принципом гнучкості передбачено зміну послідовності тем, різну глибину їх опрацювання й вибіркового характеру. Тематичний план рекомендованих спецкурсів може бути розширений або змінений відповідно до інтересів і потреб окремих груп студентів або вчителів. Таким чином, кожний тематичний розділ у спецкурсах повинен бути наділений певним "ступенем свободи", який, проте, не заперечує системності його побудови. Системоутворювальним елементом виступають тут ІМ як навчальний предмет і профільний характер старшої школи. Організаційними формами навчання є лекційні, семінарські, практичні заняття й самостійна навчально- і науково-дослідницька робота, співвідношення яких теж може варіювати залежно від конкретної навчальної ситуації.

За принципом інтегративності спецкурси побудовано на широкій міжпредметній основі, яка інтегрує наукові дані філософії освіти, гуманістичної педагогіки, дидактики, психології, нейропсихології й нейропедагогіки, педагогічної

психології, лінгвістики, психо-, соціо-, культуролінгвістики та дані інших наук, на які спирається методика викладання іноземних мов. Інтегрування знань різних предметних галузей дають змогу створити цілісне уявлення про об'єкт, що вивчається. Інтегративний характер спеціальної професійно-методичної підготовки вчителя до профільного навчання ІМ у старшій школі знайшов відображення не тільки в змісті навчання, а й у технологіях його засвоєння.

Характерною рисою навчального процесу за принципом мотивації пошуково-дослідницької діяльності студентів є всіляке їх спонукання до пошуково-дослідницької діяльності. Змістом підготовки передбачено для цього великий блок самостійної роботи над виділеними для вивчення проблемами, що викликає докорінні зміни у відносинах “викладач – студент”. Самостійна пошуково-дослідницька діяльність, зміщення акцентів з репродуктивної діяльності на самостійне здобуття знань сприятиме усвідомленню студентами необхідності навчатися впродовж усього життя й розвивати в собі готовність до цього.

Відповідно до принципу суб'єктної активності студента в професійній підготовці передбачено забезпечення неформальної суб'єктної участі студента у своєму навчінні, здатності активно та свідомо керувати ним, рефлексувати й оцінювати свою діяльність, що може досягатися через орієнтування студента у змісті своєї професійної підготовки та створення в нього чіткого уявлення про очікуваний результат. Із цією метою доцільно розпочати роботу над будь-яким спецкурсом з ознайомлення з програмою та з її обговорення. Студентам може бути запропоновано визначити теми, з яких вони б хотіли прослухати лекції, окреслити коло питань, які вони хотіли б обговорити на семінарських заняттях, і виділити проблеми для розгляду на практичних заняттях.

Для реалізації принципу розвитку креативності студента на рівні теоретичної підготовки в спецкурсах має бути забезпечене розуміння студентом профілю як форми: а) розвантаження учня; б) профорієнтації; в) свободи в розвитку особистості. Вчитель має бути готовий до того, що свобода учня передбачає його навчання за індивідуальними освітніми планами, відвідування ним освітніх закладів додаткової освіти, підготовчих курсів у ВНЗ тощо. У такому разі школа, а відповідно і вчитель ІМ, перестають бути для учня єдиним джерелом освіти. Це означає, що на практиці можуть виникнути ситуації, коли вчитель буде не готовий дати відповідь на запитання учнів, які отримують спеціальну додаткову підготовку. За таких умов змінюється характер відносин “учень – вчитель” і важливим у практичній підготовці вчителя стає становлення його особистісних якостей, які б давали йому змогу адекватно реагувати на запити учнів. Усвідомлення того, що вчитель не повинен знати всього, психологічна готовність до того, що учень може стосовно якогось питання знати більше, дасть можливість учителеві сприймати його як партнера й будувати з ним відносини співробітництва, пам'ятаючи, що “головна ідея у співробітництві – вчитися разом, а не просто щось виконувати разом” (Є.С. Полат). Формування відповідних особистісних якостей студента як майбутнього вчителя може досягатись у курсі спеціальними технологіями професійної підготовки, які б давали йому змогу “проживати” відносини співробітництва з учнем, програвати ситуації, виникнення яких є можливим на практиці, розвивати готовність до самостійного вирішення проблем. Розвиток у студентів практичних умінь суб'єкт-суб'єктної взаємодії вчителя й учня передбачено через відповідний стиль відносин студента та викладача в процесі професійної підготовки.

Висновки. Психолого-педагогічні умови реалізації спеціальної системи професійно-методичної підготовки вчителя до профільно орієнтованого навчання ІМ у старшій школі забезпечуються ефективним освітнім середовищем у єдності його структурних компонентів: суб'єктів професійної підготовки, соціального, просторово-предметного та технологічного компонентів. Зміст кожної із зазначених складових освітнього середовища потребує ретельного дослідження на теоретичному й емпіричному рівнях.

Література

1. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу / І.Д. Бех // Виховання культури. – 2004. – № 1–2. – С. 4–6.
2. Бим И.Л. Профильное обучение иностранным языкам на старшей ступени общеобразовательной школы. Проблемы и перспективы / И.Л. Бим. – М. : Просвещение, 2007. – 168 с.
3. Зеня Л.Я. Концептуальна модель системи професійно-методичної підготовки вчителя до профільно орієнтованого навчання іноземної мови у старшій школі / Л.Я. Зеня // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя, 2010. – Вип. 6 (59). – С. 175–184.
4. Зеня Л.Я. Програма інтегрованого курсу “Навчання іноземних мов у старшій профільній школі” для професійно-методичної підготовки / перепідготовки вчителів іноземної мови (спеціальність 7.010103 “Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література”) / Л.Я. Зеня. – Горлівка : ГДПІМ, 2007. – 107 с.
5. Зеня Л.Я. Спеціальні методичні та особистісні компетенції майбутнього вчителя іноземної мови профільної школи / Л.Я. Зеня // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. праць / [редкол. : В.І. Шахов (голова) та ін.]. – Вінниця : Планер, 2010. – Вип. 31. – С. 274–279.
6. Коваленко О. Концептуальні засади профільної освіти у ЗНЗ: міжпредметна інтеграція, багаторівневість та варіативність / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2010. – № 4. – С. 44–51.
7. Корнетов Г.Б. Педагогическая среда: потенциал и проектирование / Г.Б. Корнетов // Школьные технологии. – 2006. – № 3. – С. 23–32.
8. Операйло С.І. До концепції освітньої системи педагогічних університетів / С.І. Операйло // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 4. – С. 63–69.
9. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / [З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. ; за ред. З.Н. Курлянд]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2005. – 399 с.
10. Попков В.А. Дидактика высшей школы : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Попков, А.В. Коржуев. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Академия, 2004. – 192 с.
11. Сергеев С.Ф. Проектирование обучающихся сред / С.Ф. Сергеев // Школьные технологии. – 2006. – № 3. – С. 58–65.
12. Слостенин В.А. Педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов ; [под ред. В.А. Слостенина]. – 4-е изд., стереотип. – М. : Академия, 2005. – 576 с.
13. Соловова Е.Н. Методическая подготовка и переподготовка учителя иностранного языка: интегративно-рефлексивный подход : монография / Е.Н. Соловова. – М. : ГЛОССА-ПРЕСС, 2004. – 336 с.
14. Спичко Н.А. Образовательная среда в обучении иностранным языкам / Н.А. Спичко // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 5. – С. 44–48.
15. Спичко Н.А. Основные направления повышения эффективности образовательной среды при обучении грамматике английского языка в педагогическом вузе / Н.А. Спичко // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 7. – С. 2–8.
16. Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика : учеб. пособ. для препод. и студ. / А.Н. Шукин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.
17. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В.А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.

ЗОЛОЧЕВСЬКИЙ В.В.

ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Зміни в соціально-економічному й духовному розвитку держави, необхідність інтеграції національної освіти в європейський освітній простір потребують підготовки педагогічних кадрів нової генерації.